

Pogled na kmetiška dvorišča.

Star pregovor pravi: „kdor ume združiti prijetno s koristnim, ta je pravo zael“. Tudi mi bi želeli, da bi naši gospodarji znali in hoteli s koristnim tudi prijetno združevati. Poglejmo le, v kakem stanu se nahaja večina naših kmetijskih poslopij. Opustimo govoriti o znotranji uredbi pohištva, čeravno tudi tū čednost veljá.

Predno prekorakamo dvorišče, da dospemo v hišo, pregaziti moramo veliko blata! Proč z njim na kompostni kup! Tam naj se pripravlja za porabo. Na tnališči nahajamo tnalovino, žaganje, trske, ki gnjijejo in blato napravljajo. Tudi to šaro je treba spraviti na kompostni kup! Gnjusno je videti stranišča (sekrete), ki žalijo človeka in ki so večkrat gnjezdo ranih bolezni, posebno o času kužnih bolezni. Vredimo jih, vsaj ne stane toliko stroškov, in skrbimo, da iz jame, ki je za to napravljena, izvažujemo sekretnico. Drugod se izliva gnojnica po dvorišči, iz njega pa dalje po cesti. Koliko tavžent goldinarjev gre v pogubo s tako nemarnostjo! Pomislimo le, da je gnojnica tako, — kakor juha od mesa, — boljši del gnojnega kupa. Skrbimo, da bo gnojni kup (gnojišče) kinč naše kmetije, kajti lahko ga tako vredimo, da nikakor ne žali očesa, pa tudi da ne širi neprejetnega duha.

Če bomo tako ravnali, imeli bomo dober gnoj, dovolj pridelkov, in gnojišče nam bo v ponos. Ravnajmo takor smo o gnojišču pisali v mnogih naših listih. Nekoliko stroškov ne strašimo se, da kupimo mavca (gipsa), katerega naj potresemo po gnoji, da veže vbežljivi amonjak, ki je najboljši del gnoja.

Blizo hiše nahajamo navadno vsaj košček zemlje, ki jo imenujemo vrt. V kakem stanu je navadno ta prostor? Če tudi je majhen vrtec, vredimo ga, da nam bo koristen in da bo nam veselje napravljajal. Prijazne cvetlice naj kinčajo prostore; zgodnja salata, razna zelišča naj nam donašajo potrebno in koristno prijetno zelenjavo. Naše hiše in poslopja so navadno gola. Kako lepo bi bilo, ko bi jih kinčali s trto! Perje je krasno in sad njen je žlahen! V severnih krajih, kjer trta le težavno dozoruje, kinčajo hiše lepo razpeljane trte. Zakaj ne bi mi vincarji ravno isto napravljali? Zasadimo tedaj vsak pri svojej hiši na vsakem voglu poslopja krepko trto, na priliko, zgodnjo avguštno ali pa veliki trolinger, ki sicer pozno dozoruje, pa izredi veliko grozdje, ktero po 2 in še celó 4 funte tehta. Ker se zeló razraste in ker ima jako veliko perje, gotovo bo tudi lepo senco dajal; vsaj smo je potrebni v hudi poletni vročini.

Tako, cenjeni gospodarji! ravnajmo, in če le to zdaj koj storimo, kar smo svetovali pogovarjaje se o naših dvoriščih in hišah, veseli bomo, kajti to bo lep korak k napredku in korak za korakom, kos za kosom, dokler postane vse kolikor mogoče lepo in koristno vredjeno.

„Gosp. List“.

Politične stvari.

Kaj je naloga državopravni stranki?

Kedar kak udarec doletí našo stranko, nekteri politikarji družega storiti ne vedó, nego stokati in javkati, mislé, da je že vse zgubljeno, in pa prorokovati, da bode vse delovanje državopravne (federalistične) stranke vedno brezvspešno. Taki politikarji so enaki onemu Švicarskemu vojaku, ki se je nad puško svojo jako veselil in ves navdušen šel v vojsko, ki si pa je, ko je zapazil, da tudi sovražnik strela, mislil, streljati pač ne

kaže, ker bi se lahko pripetila kaka nesreča. No! to pač ne gré. Kdor je mož in se doslednje ravná po vodilih, ki jih za prava spozná, se po nobenem udarcu ne sme begati dati nad svojim prepričanjem; kajti vodila ostanejo ista, in tem več morajo strpeti napadov, tem krepkeje za-nje potezati se je treba.

Direktne volitve naj nam bodo toraj klic do trdnejše organizacije, do marljivega delovanja; one naj nam bodo poziv, da rabimo pripuščena vsa sredstva, da se vnovič krepko in navdušeno postavimo v bran. Ne dá se tajiti — vsaj trdijo to nasprotniki sami, da direktne volitve so udarec v prvi vrsti namenjen naši državopravni stranki, potem pa se vé da tudi starodavni Avstriji. V naši moči pa je, nasprotnike prestreči. Tudi decemberska ustava bila je tak udarec, al pravna stranka ga je odbila vspešno. Kar bi menda ne bila zmogla nobena druga moč, zmogla je decemberska ustava sama; ona je prebudila opozicijo ter jo pripravila na to, da zdaj zedinjena dela; ona je patriotična društva izbudila k življenju po vseh krajih in poslednjič je različne krajne opozicije zedinila v eno veliko, vsega spoštovanja vredno stranko. Udarca, ki nam ga je namerila decemberska ustava, nismo ne le odbili, ampak liberalizem sam je dobil po opoziciji udarec, ki ga nedvomljivo živo čuti. Al še bode nam treba hrabro se boriti, predno bo končana velika bitka; kdor pa omaguje, ne more deležen postati zmage. Kdor si ne upa prestatí velicega petka, ta ne bode vžival veliko-nočnega veselja; pred mora izpraznjen biti kelih britkosti do dna, predno prizorí dan vstajenja!

Mnogo jih je, ki so mislili, da je že za Hohentwartom napočil dan vstajenja, — toda zmotili so se; oni čas bila je še le cvetna nedelja — kajti še živimo v političnem „velikem tednu“. Politikar ne smenikdar obupati; ne obupati, da bi resnica in pravo ne zmagalo; to bilo bi prav to, kakor pozabiti ali zatajiti večno sprevidnost, ki čuva in vlada nad državami. Kristijanski politikar toraj vedno upa, ako tudi oblaki zakrivajo solnčne žarke. Ali kako je treba odbijati udarec? ali naj volimo, ali naj novi postavi nasproti postavimo vzdržljivost? Pač res da se moramo sploh držati politike vzdržljivosti, toda voliti moramo, kedar pride do volitve. Nasprotniki naši hočejo svet prevariti in ravno tako, kakor je Ruski minister Potemkin cesarici kazal namalana mesta in selišča namesti pravih, ravno tako se trudijo nasprotniki naši pridobiti si izmišljene „zastope“ ljudstev. Aho bi se v kakem volilnem okraji volilci naše stranke zdržavali volitve, pa bi le trije ali štirje liberalci izvolili enega izmed svojih, gotovo bi stranka ustavaška tacega izvoljenca proglašala kot pravega zastopnika istega okraja. Obžalovati je pač, da liberalci pri nas imajo tako malo političnega značaja, al taki so! Nevarno bi bilo za nas, ako bi hoteli po tolikih skušnjah še enkrat resnico tega preskušavati. Gledé na te razmere sklenili so zastopniki državopravne stranke, udeležiti se volitve. Ako državopravna stranka voli, ako porabi vsa dopuščena sredstva, ako napenja vse žile, potem more udarec, ki ga nam namerava volitvena reforma, odmahnuti ter ga vrniti nasprotnikom nazaj. Res je sicer, da so nam razmere prav neugodne, — ali nam je pa bil poprejšnji volitvenik ugoden? Ali nismo imeli še pri najnovejših volilnih bitkah brezštevlnih, z ogromnimi paragrafi oboroženih vladnih čet zoper nas? In kaj je vkljub vsemu temu dosegla decemberska stranka? Ali ni tál zgubila na Tirolskem, na Predarlskem, na Štajarskem, v gornji Avstriji, na Českem in Moravskem? Na Kranjskem so vsi navali njeni na narodne volilce se razbili kakor valovje morja na pečinah? Ali ni v vseh kronovinah rakovo pot šla, dasiravno je imela večidel vladonasvoji strani, dasiravno

jej je služil veliki kapital, dasiravno je obilo agitirala po brezštevilih časnikih, dasiravno se je posluževala vseh le mogočih in nemogočih sredstev, katerih vsled svojih načel jej ravno ni treba dosti izbirati.

Kako pa to uganjko rešiti? Kako je bilo mogoče, da je državoppravna stranka tako napredovala? Zato je bilo mogoče, ker državoppravna stranka zastopa pravo in resnico, ki zmagati morate, in ker to stranko podpira jako važnejši politični faktor nego vlada, denar in časnikarstvo — namreč ljudstvo. Brez skrbi toraj idimo tudi vprihodnje k volitvam! Pokažimo svoje moči sovražnikom našim! Dasiravno so razmere neugodne, izvolili si bomo možé, ki poznajo ljudstvo ter njegove želje in potrebe, ki imajo pogum ljudstvo zastopati.

Toda zaupanja je treba, poguma in delovanja! Nič nas preplašiti ne sme. V boji se pokaže, kdo da je mož; kdor sam obupa, temu se ne zgodi krivica, ako je pogubljen.

Slovinci državoppravne stranke na Štajarskem ne marajo za centralni volilni odbor.

Vrli „Slovenski Gospodar“, glasilo Slovencev državoppravne stranke na Štajarskem, v poslednjem svojem listu piše, da oni ne marajo za tisti centralni odbor, ki se je v Ljubljani pod predsedstvom dr. Vošnjaka ustanovil. Taka nezaupnica nam je očitno znamenje, da ta stranka čedalje bolj na suhem ostaja in da kmalu generali ostanejo — brez armade. In to je tudi neobhodno potrebno, ako hočemo, da pridemo zopet do onega stanja na Slovenskem, ko smo bili vsienih misli, enega srca, ne vjedeni od tistih črvov, ki se imenujejo dandanes „liberalci“, katerim načelo je „s farji preč!“

Gori omenjeni list „Slov. Gosp.“ poroča pod naslovom „sporazum o pravem času“ o ustanovitvi nemčursko-ustavaškega komiteta za agitacijo ob času direktnih volitev v državni zbor ter toži, da tudi nemčurski bahači slovenske krvi se plazijo v Maribor k oni stranki. Potem pa odkritosrčno piše med drugim tako-le:

„Slovenski svet nas bo vprašal: Kaj se pa od narodne strani dela za prihodnje volitve? Odgovor: Nič! In kakor stvari stojé, se tudi vprihodnje ničesar, vsaj nič vrlega, izdatnega zgodilo ne bo. „Slov. Nar.“ je v številki od sobote — brez imenovanega vira iz „Gospodarja“ — posnel notico o čudni volitvi velikih posestnikov v Marib. okrajni zastop, posladkal pa je svojim bralcem britko naznanilo z opombo: „Narodnjaki se nijso pri volitvi udeležili“. — Iz tega bi vnanji svet utegnil sklepati, da je narodna stranka v Mariboru blizo to, kar je Ljubljanska, ki se iz posebnih vzrokov ne udeleži volitev v mestni zastop. — Po naših mislih zdaj ni čas za to, da si oči prikrivamo in svet slepimo, ker slednjič vendar le sami sramoto in kvar imamo. Gola resnica je, da delalne, odločne narodne stranke v Mariboru ni, nego so le — in to prav redko nasajeni — posamezni narodnjaki.

Mariborskim narodnjakom manjka največ pravega središča za vspešno delovanje. Imamo sicer katoliško politično društvo, ktero tudi narodne pravice zagovarja in brani; ali njemu so nekteri svetni narodnjaki, ki sploh med delalne in bolj gibčne domoljube spadajo, slovo dali zato, ker društvo tudi katoliške pravice poudarja in brani, kakor vsa enaka društva; drugi, ki le vedno kritikujejo, ne delajo pa nič, niso tudi temu društvu pristopili. Brez združenih moči se pa ničesar opraviti ne dá, najmanj pa tukaj, kder nasproti stojimo

mnogobrojni nemškutarski stranki v mestu, ktera ima vsled stoletnega ponemčevanja v šoli in cerkvi toliko več udanega življa na kmetih, kolikor manj je narodna stranka v središču organizirana in delalna, da bi s podukom, s prijazno pripomočjo in z narodnimi veseljami pridobiti skušala zmočene okoličane za pravično narodno stvar. Razen v Ljutomeru ni tudi po drugod nikjer sledú kake delalnosti pri izključivno narodni stranki; če se v kateri čitalnici kaka veselica napravi, ni to v nijedni razmeri z zahtevami sedanjega časa. Delajo le kat. politična društva, katerih se pa ogibljejo oni, ki hoté pred svetom za „omikance“ veljati, kateri se strašansko bojé, blišč liberalnosti v očéh svetá zgubiti!

Kaj nam je toraj pri takem stanju storiti, kam se obrniti? — Odgovor: k onej stranki, s ktero so v soglasji vsa naša politiška društva, ktera ima taka načela, da se zamorejo duhovniki kakor vsi svetni poštenjaki ž njo združiti, ž njo delati. To pa je državoppravna stranka. — Kdor ljubi narod slovenski ter mu vsestranske sreče želi, se bo pridružil državoppravni stranki, in to iz prepričanja, da brez krščanstva ni sreče in blagra ne v državi, ne v srenjah, ne v rodbinah.

Gledé na vse to izrečemo brez ovinkov, da Slovincem drugih poslancev nikdar nasvetovali nebomo kakor le take, ki so iz prepričanja prijatelji državoppravne stranke v Avstriji. Le taki poslanci poročstvo dajejo, da bodo tudi v narodnih terjatvah stanovitni in odločni, v tem, ko je že marsikdo izmed izključljivo narodne stranke tudi v narodnem oziru mevža ali figamož postal. *Vsled tega se hočemo Štajarski Slovinci krepko držati državoppravne stranke nemških sodeželanov*, ki bočo v Gradcu osnovali volilni odbor za Štajarsko, ki nam bo pomagal s tiskovinami v slovenskem jeziku brez vseh posebnih stroškov. Nasvetovani bodo kandidatje, ki tudi v narodnem oziru popolno zaupanje zaslužijo, za ktere toraj narodna stranka lahko dela, če hoče“.

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

(Konec.)

Igra na trk — kdo bo brže tekal; — dēte krakori — bi rado govoriti, pa še ne more; — dēte račka — lazi po rokah in po nogah, ko rak; — krajiti se — rad sam biti; — žmija batičarica — z veliko glavo; — staviti vino na tok — na čep; — natrc — ni petelin ni kokoš; — zvršlić — pre-zgodaj zleženo živinče; — pošćurnica — kar se dá jisti in piti za pogojeno bodoće delo; — bivšemu na pošćurnici in izneverivšemu se za delo je bila nekda taka sramota, da mu se je moglo svobodno v zube pluniti; — ruljak — šest nog dolgo drevo posekano; — lēsiti (lēs) — semo potezati; — mlamočiti — žvečiti, kakor kdor nima zob; — mlaskati — jako žvečiti; — zbaljkati — shiniti, zbaviti; — suharak — suho drevo; — sprš — kar se lahko in brzo razpraši; — križogled — kdor v križ gleda; — praščoparina — kar se prascem popari; — répati — rozge na konci vezati, ali, za kim hoditi; — glávati — trse v glavah vezati; — brija živina pričinja, pripušča; — ovce se tutubusaju — se hobajo, tutubus, s tim dražijo otroki janjēice na tutubusanje = hobanje; — božja mačkica = lasica, kdor jo proganja, mu pride ponoči vlase pogrizat, pravijo ljudje; — oganj,